

Procés Participatiu per la Llei de Patrimoni Cultural

Document de resultats del debat territorial a Terres de l'Ebre

Introducció

El Departament de Cultura posa en marxa un procés participatiu per a l'actualització i millora del règim de protecció i conservació del patrimoni cultural català amb els objectius següents:

- Informar la ciutadania d'aquesta iniciativa de regulació i ordenació del patrimoni cultural a Catalunya.
- Organitzar un diàleg social ampli i divers sobre la normativa en matèria de patrimoni cultural al llarg del territori català.
- Emprar els resultats del procés en la definició de la Llei i de les actuacions associades, traslladant la informació obtinguda als grups parlamentaris amb l'objectiu de contribuir en el debat polític entorn a l'avantprojecte de la Llei de patrimoni cultural.

La finalitat és conèixer l'opinió de la ciutadania en general, les entitats i els sectors professionals relacionats amb aquesta matèria sobre com es pot actualitzar i millorar el règim de protecció, conservació, acreixement, investigació, difusió i foment del patrimoni cultural català.

Aquest procés participatiu es va iniciar al mes d'octubre de 2024, i finalitzarà al desembre del mateix any. Es preveu la celebració de 6 sessions de debat territorials, presencials, i 6 sessions de debat sectorials, virtuals.

El present document recull els resultats relatius a la quarta sessió de debat territorial, celebrada de forma virtual.

Data, horari i ubicació

23 d'octubre de 2024 de 17.30h a 19.30h de manera virtual a través de la plataforma Zoom.

Agenda de la sessió

17.30h a 17.45h: Benvinguda i reflexions per a una nova Llei del Patrimoni Cultural Català

17.45h a 17.50h: Context del procés participatiu

17.50h a 18.45h: Dinàmica 1: Debat entorn als eixos 1 i 2

18.45h a 19.25h: Dinàmica 2: Debat entorn a l'eix 3

19.25h a 19.30h: Conclusions, properes passes i tancament de la trobada

Persones participants

Van assistir un total de 13 persones a la trobada, de les quals 5 eren dones (38%), i 8 eren homes (62%).

Resultats de la sessió

Eix 1. Definició de Patrimoni i Eix 2. Competències i coordinació

L'objectiu de la dinàmica era, a través d'un conjunt de preguntes plantejades, obrir el debat entre les persones participants per tal de recollir aportacions entorn a la definició de patrimoni que escauria que incorporés la futura Llei, així com la identificació d'elements clau a incorporar-hi en relació al marc competencial i la coordinació entre agents, amb la voluntat d'actualitzar el text així com de resoldre'n les mancances i disfuncionalitats.

La dinàmica s'ha dividit en dues parts, 2-3 minuts de reflexió personal, i després el debat entorn a les preguntes per a la reflexió.

Resultat del debat:

Eix 1. Definició de Patrimoni

Missatges clau:

- Es valora positivament la definició de patrimoni inclosa a la Llei actual, tot i que caldria fer-la més oberta i flexible per tal que es pugui adaptar a les noves visions del patrimoni.
- Es detecta la necessitat de vetllar perquè aquesta flexibilitat no impliqui una manca de protecció del patrimoni.
- Es demana regular conjuntament el patrimoni material i l'immaterial, donada la impossibilitat de separar els béns patrimonials materials del seu valor immaterial.

Aportacions i contingut de la conversa:

- Es comenta que la definició inclosa a la Llei actual és molt correcta, però que cal incorporar els nous tipus de patrimoni que han aparegut des de la seva redacció: memòria, patrimoni industrial, patrimoni subaquàtic...
- Caldria que la nova Llei incorpori una definició més oberta i completa. Caldria fer una definició que no sigui inamovible, amb elements que permetin adaptar-la amb el pas del temps.
- D'altra banda, es valora que hi ha un cert risc a l'hora d'incloure diferents tipus de patrimoni molt específics, i que cal vetllar perquè la incorporació de nous tipus de patrimoni no generi una dispersió que afecti negativament alguns sectors, o que es generi una indefinició de criteris degut a la diversitat de sectors patrimonials.
- Es valora positivament la definició de la Llei actual de patrimoni. S'apunta que caldria revisar què és el que inclou cadascuna de les categories actuals (moble, immoble i immaterial) per definir-les millor.
- Es comenta que el valor immaterial del patrimoni és inseparable dels béns materials. Es demana regular-los conjuntament per tal de reflectir aquesta realitat a l'ordenament jurídic.
- Es considera que la Llei actual és molt generalista, i això de vegades permet diferents interpretacions que poden portar a contradiccions. Tanmateix, si

s'aposta per una Llei molt concreta, es corre el risc de que no permeti protegir el patrimoni de manera adient.

Eix 2. Competències i coordinació

Missatges clau:

- La nova Llei hauria de reconèixer el paper essencial de les comunitats i entitats locals en la definició i conservació del patrimoni, fomentant la seva participació en col·laboració amb les administracions per reforçar el vincle comunitari.
- Es detecta la necessitat de definir clarament qui és el responsable dels béns patrimonials per facilitar una distribució de competències justa i eficaç entre els diferents agents implicats en la protecció del patrimoni.
- Caldria promoure la sensibilització sobre el valor del patrimoni, i implicar el Departament de Cultura en tasques de divulgació i prospecció per assegurar-ne la preservació.
- Es proposen ajudes i incentius fiscals (com la reducció de l'IBI) per als propietaris de béns patrimonials, així com beneficis per als mecenes que contribueixen a la conservació, per evitar que la protecció es vegi com un greuge econòmic.
- La nova Llei hauria d'assignar competències clares a les associacions i entitats per actuar on l'administració no arriba, mentre que l'administració pública potenciar el seu rol de suport i coordinació amb les entitats locals i universitats.
- Es demana que la nova Llei inclogui mecanismes i eines per protegir l'artesania vinculada al patrimoni com un element cultural rellevant.

Aportacions i contingut de la conversa:

- La nova Llei hauria de tenir més en compte les comunitats portadores, així com els elements de definició i creació de comunitat entorn al patrimoni. Caldria reconèixer el paper de les comunitats en el desenvolupament del patrimoni i observar mecanismes de participació de les administracions locals. Caldria fomentar la participació de les entitats locals, que son les que coneixen millor la situació del patrimoni.
- S'apunta a que la definició de patrimoni immaterial de la UNESCO fa èmfasi en que el patrimoni és un element viu, i en el moment en què les comunitats deixen de fer-lo servir i d'identificar-s'hi, es mor i deixa de considerar-se patrimoni.
- Caldria definir qui és el titular dels béns patrimonials, qui n'és responsable, per tal de poder definir les competències en base a això. Hi ha diferents agents que intervenen en la protecció d'un mateix bé patrimonial, amb nivells de responsabilitat diferents. Caldria definir quines son les competències d'aquests actors més detalladament.
- Es demana que la nova Llei fomenti i faciliti la coordinació entre agents, visibilitzant-la i donant-li la importància que té actualment en la conservació i la protecció del patrimoni. Aquesta realitat ha canviat des de que es va redactar la Llei actual, actualment la ciutadania té molt més present el patrimoni i la seva importància, i caldria que la nova Llei ho reculli.
- Tot i que la ciutadania cada cop està més conscienciada, segueix havent-hi molta població que no és conscient del valor patrimonial dels béns que té. En el cas

- del patrimoni documental, sovint hi ha persones que no saben com conservar els seus documents ni quins cal conservar. Caldria que la nova Llei potenciï la conscienciació de la ciutadania i la difusió del patrimoni, i que el Departament de Cultura s'hi impliqui tant pel que fa a la divulgació com pel que fa a la prospecció.
- Actualment, les persones propietàries dels béns patrimonials són les responsables de la seva conservació i restauració, i això fa que es generi una sensació de por i rebuig a que es declari béns patrimonials. Caldria fomentar la formació de la ciutadania i que l'administració pública hi doni més suport.
 - El deure de protecció es pot arribar a veure com un greuge en alguns casos, especialment si implica una despesa monetària. La Llei de mecenatge podria ser un mecanisme d'ajuda molt important en aquests casos. Caldria que les persones que fan de mecenes tinguin beneficis o ajudes per recompensar-ho.
 - Es demana dotar a les entitats i associacions de competències clares perquè puguin actuar allà on no arriba l'administració pública, potenciant el seu rol com a agents protectors del patrimoni.
 - Es considera que l'administració pública hauria de tenir un paper menys fiscalitzador, promovent l'educació de la ciutadania pel que fa a la importància del patrimoni. Caldria reforçar el paper acompanyador de l'administració.
 - Es proposa la creació d'ajudes per a les persones que han de conservar i protegir patrimoni de la seva propietat, com reduccions d'IBI i altres beneficis fiscals.
 - Es destaca que les entitats locals necessiten assessorament i poder englobar els seus projectes en altres projectes més grans, a nivell català, així com posar-se en contacte amb altres entitats del territori, universitats... El paper de l'administració de la Generalitat hauria de ser de coordinació i de posada en contacte entre entitats locals.
 - D'altra banda, es demana que l'administració de la Generalitat tingui un paper més contundent a l'hora de defensar la protecció del patrimoni, i defensi els interessos de les entitats locals davant d'altres agents que no comparteixin la importància de la protecció del patrimoni.
 - Es destaca la importància de que la nova Llei vagi acompanyada d'una planificació pressupostària que permeti desplegar-la efectivament.
 - Es demana que la nova Llei estableixi mecanismes per protegir l'artesania relacionada amb el patrimoni.

Eix 3. Reptes en l'àmbit del Patrimoni Cultural

Missatges clau:

- La nova Llei hauria de promoure la difusió del patrimoni com a element que reforça la cohesió social, donant suport a les entitats locals i a l'educació formal per visibilitzar-ne el valor.
- Caldria potenciar el patrimoni en l'educació formal i superior, facilitant recursos als municipis i promovent treballs acadèmics relacionats amb el patrimoni per fomentar-ne la comprensió des de joves.
- És important que la nova Llei promogui eines i mecanismes que facin el patrimoni accessible per a tota la població, evitant que sigui percebut com una cosa elitista o allunyada de la societat.

- Caldria posar en valor els elements patrimonials dels espais públics i evitar que es deteriorin per ser considerats quotidians, alhora que es protegeixin els formats de digitalització per evitar la pèrdua futura de dades.
- Es demana que la nova Llei inclogui mecanismes per mitigar l'impacte de l'emergència climàtica, com la compensació econòmica als propietaris d'edificis patrimonials que no poden instal·lar plaques solars per mantenir la integritat dels seus béns.
- Es detecta la necessitat de crear protecció per als patrimonis desprotegits, com el de la Guerra Civil, amb un suport més actiu de les administracions locals i catàlegs detallats de béns patrimonials per garantir-ne la localització i la protecció adequada.

Aportacions i contingut de la conversa:

- Caldria que la nova Llei potenciï la divulgació del patrimoni com a element cohesionador de la societat.
- Es comenta la falta de foment i coneixement del patrimoni, i es proposa que siguin les entitats i administracions locals les que n'impulsin la divulgació i visibilització. També caldria incorporar la difusió del patrimoni a l'educació formal.
- Es remarca la importància d'incorporar el patrimoni a l'educació. El món escolar està incorporant continguts sobre patrimoni, i alguns municipis estan fent molts esforços en la línia de difusió i divulgació del patrimoni. Caldria facilitar-los recursos per poder fer un seguiment adequat d'aquestes actuacions. A nivell de l'educació superior, caldria potenciar la creació de treballs finals de Grau i Màster sobre temàtiques relacionades amb el patrimoni.
- També caldria trobar mecanismes per difondre aquestes publicacions acadèmiques entre la població general, i trobar eines i mecanismes de difusió i divulgació que permetin que el patrimoni no es converteixi en quelcom elitista, sinó disponible i accessible per a tothom.
- Es demana posar en valor el patrimoni existent als carrers dels pobles i els ciutats, i que de vegades es permet que es deteriori perquè es veu com a quotidià.
- La digitalització del patrimoni hauria de tenir en compte els formats en què es fa, per tal d'evitar que quedin obsolets i es perdi el patrimoni que es volia protegir.
- Pel que fa a l'emergència climàtica, es menciona que aquesta sol entrar en conflicte amb el patrimoni. La instal·lació de plaques fotovoltaïques, per exemple, impacten en la conservació del patrimoni i el paisatge. En els casos en què s'opta per no instal·lar plaques solars per mantenir les cobertes dels edificis, es podria contemplar l'opció de compensar econòmicament a la factura d'electricitat.
- Es destaca que hi ha elements patrimonials no protegits que queden afectats pels grans camps de plaques solars (ex: pedra seca, masos enderrocats...). En el cas de la pedra seca es protegeix l'art, però no les estructures particulars, i caldria concretar-ho més a la nova Llei.
- Caldria crear mecanismes de protecció específics per als patrimonis que actualment queden desprotegits, com el patrimoni de la guerra civil. S'hauria de

potenciar el paper de les administracions locals i reforçar la corresponsabilitat en la protecció del patrimoni.

- Per tal que aquests mecanismes de protecció siguin efectius, caldria tenir catàlegs exhaustius dels béns patrimonials, indicats en un mapa per assegurar-ne la protecció i tenir-los localitzats.

Properes passes

- Es poden fer arribar els comentaris o matisos que escaiguin per a complementar aquest document.
- Es pot seguir participant a través del [Portal Participa](#), a l'apartat "Proposa".
- Es publicaran les conclusions de totes les sessions de debat, així com un informe final del procés participatiu.